

Merleriň Ylalaşygy Ýewropa Bileleşiginiň esasy inisiatiwasy bolup durýar, ol energetiki netijeliligi ýokarlandyrmak we energiýanyň gaýtadan dikeldilýän çeşmelerini ornaşdyrmak arkaly 2020-nji ýyla çenli CO₂-niň taşlandylaryny 20% azaltmak boýunça meýletin alnan borçnamalary ýerine ýetirmekde ýerli, sebitleýin we milli häkimiýetleriň tagallalaryny birleşdirýär.

2008-nji ýylda badalga berlen wagtyndan başlap Merleriň Ylalaşygy Ýewropada we onuň çäklerinden daşarda ýerli häkimiýet edaralaryna durnukly energiýanyň maksatnamalaryny döretmäge we ornaşdyrmaga goldaw bermekde we olary höweslendirmekde esasy inisiatiwa öwrüldi. Şeýlelikde, Merleriň Ylalaşygy ekologik ugrukmaly ykdysadyýeti ösdürmäge we şäherlerde ýaşaýşyň hilini gowulandyrmaga öz goşandyny goşýar. Bu işler energiýanyň elýeterliligini gowulandyrmak, iş orunlaryny döretmek, ykdysady we sosial maddy hal-ýagdaýy gowulandyrmak we howanyň üýtgemegi bilen bagly meseleleri çözmek arkaly amala aşyrylýar. Merleriň Ylalaşygy-Gündogar taslamasynyň Lwowda (Ukraina) ýerleşýän edara jaýy Kiyewde (Ukraina), Ýerewanda (Ermenistan), Tbiliside (Gruziýa) we Almatyda (Gazagystan) işleýän esasy bilermenleri bilen on bir ýurda: Ermenistana, Azerbaýjana, Belarusa, Gruziýa, Gazagystana, Gyrgyzystana, Moldowa, Täjigistana, Türkmenistana, Ukraina we Özbegistana administratiw, tehniki we informasion goldawy berýärler.

Ýerli häkimiýet edaralary taslama esasy gatnaşyjylar hökmünde

Ýerli häkimiýet edaralary raýatlaryň özüni alyp barşyny üýtgetmäge hem-de jemgyýetçilik we şahsy bähbitleri sazlaşdyrmaga ukyply düzümler bolup durýar. Ýerli häkimiýet edaralary tarapyndan kabul edilen karar ýaşaýşyň hiline (mysal üçin, energetiki hyzmatlaryň elýeterliligi, arassa howa) we şäheriň ykdysady depginine düýpli we oňyn täsir edip bilýär. Uly we kiçi şäherlere hem-de beýleki şäher territoriýalaryna howanyň üýtgemeginiň netijelerini gowşatmak prosesinde esasy orun degişli edilýär, sebäbi tutuş dünýäde CO₂-niň taşlandylarynyň möçberiniň 70%-den gowragy olaryň paýyna düşýär.

Borçnamalar

Merleriň Ylalaşygy – bu “ýene-de bir çäre” däldir, ol ýerli häkimiýetler tarapyndan öz üstüne kabul edilýän we energetika we howanyň üýtgemeginiň netijelerini gowşatmak ulgamynda anyk ölçäp bolýan maksatlary gazanmaga gönükdirilen düýpli borçnamalardyr. Şäherler tarapyndan öz üstüne kabul edilen borçnamalar, şeýle hem goýlan maksatlaryň gazanylmagy Birleşdirilen Barlag Merkeziniň – Ýewropa Komissiýasynyň içkerki ylmy gullugynyň hemişelik monitoringiniň predmeti bolup durýar. Bularyň ählisi Merleriň Ylalaşygyny milli ileri tutulýan ugurlara laýyklykda ýerli derejede hereketleri höweslendirýän özboluşly inisiatiwa öwürýär.

Öz üstüne meýletin alan borçnamalarynyň çäklerinde şäherler durnukly energiýanyň ýerli maksatnamalaryny ornaşdyrmak, şeýle hem Merleriň Ylalaşygynyň Brýusseldäki Edara jaýyna Durnukly energetiki ösüş boýunça hereketleriň meýilnamasyny (DEÖHM) bermek üçin zerur bolan taslama we administratiw endikleri ösdürýärler. Durnukly energiýany ösdürmek boýunça esasy hereketleriň bu toplumlaýyn syny Ylalaşyga goşulanyldan soň bir ýylyň dowamynda işlenip düzülýär we berilýär. DEÖHM ýerli derejede öňde goýlan energetiki we klimat maksatlaryny gazanmak üçin karta bolup hyzmat edýär. 2014-nji ýylyň fewralyndaky ýagdaý boýunça 3300-den gowrak DEÖHM berildi, olardan 1800-den gowragy kabul edildi.

Ösüş

Inisiatiwa öz içine ellä golaý ýurduň ýerli häkimiýet edaralaryny alyar we onuň 5400-den gowrak gol çekenleri bar, olaryň hatarynda Gündogar Ýewropadan, Günorta Kawkazdan we Merkezi Aziýadan bolan merleriň 80-den

gowragy bar. Mundan başga-da, raýatlaryň 10 milliondan gowragy Gündogar Hyzmatdaşlygynyň we Merkezi Aziýanyň ýurtlarynda ýaşamak bilen, Merleriň Ylalaşygyna çekilendir.

Goldaw

Merleriň Ylalaşygy – bu öňdebaryjy ýerli we sebitleýin häkimiýet edaralarynyň yzygiderli ösýän halkara bileleşigi bolup durýar, ol syýasy (Ýewropa Komissiýasy, milli hökümetler, milli edaralar we ş.m.) we maliýe institutlarynyň (Ýewropa Maýa goýum banky, Ýewropanyň Durkuny täzeleýiş we ösüş banky, Aziýanyň Ösüş banky, hususy banklar we başg.) uly goldawyndan peýdalanýar.

Ylalaşyga Gol çekenler Merleriň Ylalaşygynyň Edara jaýlary, Milli we Ýerli utgaşdyryjylar, Ylalaşygyň Tarapdarlary we beýleki gzykylanma bildirýän taraplar tarapyndan berilýän ählitaraplaýyn goldawdan we ulgamlaryň mümkinçiliklerden peýdalanýarlar. Mundan başga-da, dürli ýurtlaryň oňyn tejribesi ýerli häkimiýetlere öz hökümetlerini we hyzmatdaşlaryny Merleriň Ylalaşygyna goşulmaga ymandyrmaga kömek edip biler.

Gündogar Ýewropadaky, Günorta Kawkazdaky we Merkezi Aziýadaky Gol çekenlere Hereketleriň meýilnamasyny işläp düzmäge kömek etmek maksady bilen birnäçe usulyýetler we gurallar döredildi. Mundan başga-da, Ýewropa Komissiýasynyň Birleşdirilen barlag merkezi gol çekenlerde ýüze çykyp biljek ähli tehniki meseleler boýunça inlis we rus dillerinde kömek berýärler. Bu işler Merleriň Ylalaşygynyň Edara jaýy tarapyndan berilýän goldawyny üstüni ýetirýär.

Täsir

Ylalaşygyň üstünlikli bolmagy gol çekenler tarapyndan edilen anyk ädimleriň we görülen çäreleriň netijesi bolup durýar. Özleriniň DEÖHM-inde bellenen hereketleri amala aşyrmak bilen, ýerli bileleşikler energetiki hyzmatlaryň has elýeterli bolmagyny, energiýa üçin hasaplaryň azalmagyny, energiýa netijeliligine maýa goýumlaryň goýulmagyny, iş orunlarynyň döredilmegini we ýerli häkimiýetleriň energetika bölüp berlen býujet serişdeleriniň tygşytlanmagyny gazanýarlar.

Ylalaşyga gatnaşyjylar umumy wezipä gulluk edýärler: öz raýatlarynyň hatyrasyna ekologik, sosial we ykdysady nukdaý nazarlardan durnuklylygy bilen tapawutlanýan ýaşaýyş gurşawyny döretmek we tebigy serişdeleriň arryklaşmagy hem-de howanyň üýtgemegi bilen bagly global meseleleri çözmäge goşant goşmak.

GOŞMAÇA MAGLUMAT ALMAK ÜÇIN

Web

www.soglasheniemerov.eu

http://en.wikipedia.org/wiki/Covenant_of_Mayors

Ähli neşirler rus dilinde we beýleki dillerde elýeterli bolar:

Neşirler >www.soglasheniemerov.eu/media/communication-materials_ru.html

Fotosuratlar >www.soglasheniemerov.eu/media/pictures_ru.html

Habarlaşmak üçin maglumat

info-east@eumayors.eu

The Covenant of Mayors East project is funded by the EU.

Merleriň Ylalaşygy-Gündogar taslamasynyň edara jaýy (MYGEJ) [Energy Cities](#) Assosiasiyasy tarapyndan ýolbaşçylyk edilýän we [Climate Alliance](#), “[Ukrainanyň energiýa taýdan netijeli sählerleri](#)” Assosiasiyasyndan we Merkezi Aziýanyň Sebitleýin Ekologik Merkezinden düzülen konsorsium tarapyndan dolandyrylýar.

Bu resminamanyň mazmunyndan ýeke-täk jogapkär, Şäher häkimleriniň bileleşiginiň gündogar dolandyryş merkezi bolup durýar. Ol Ýewropa Bileleşiginiň pikirini görkezmän biler. Ýewropa Topary şu ýerdäki maglumatlaryň ulanylyşyndan ýüze çykyp biljek netijeler üçin ýa-da tekstiň taýýarlanmagynda seresaply bolnandygyna garamazdan, onda galan bolmagy mümkin ýalňyşlyklar üçin jogapkärçilik kabul etmeýär.